

XABIER KINTANARI TA IRAKURLEEI

JAKIN aldizkarian, 31-32 garren alean, Xabier Kintanak izenpetuta lan bat irakurri det: «Parapsikologia: zientzia berri hori», izenduna, ta, guztiz begiko izan zaidana. Berr usal aundikoa, gauza gaitza gaitza izan arren ulerterraza, eta euskera, zientzia bideetik diaramana. Bai dira zergaitirik asko idatzian bat atsegia izateko.

Egilleak dio bertan: «Irakurleen datoak ballotsuak litzazkidak eta haintzat artuko nituke pozik».

Au irakurri detalako ausartu naiz Parapsikologia'ra nere ondar aletxoak ekarten, JAKIN'en irakurleak, eta batez ere Xabier Kintana'k ontzat artuko didaten ustez.

Eta beste gabe bai noa nere arira.

Ni, 1911'g. urtean Bizkai'ko erri polit baten (Ea bere izena) irakasle nintzan, neska-toen ikastolan, eta nere aizpa txikienakin bizl nintzan.

Gau batean, ames egin nuan, Zumaya'ko mutill bat, geure kalekoa, (Periko Uribetxerria) bi edo iru urte lenago praille joana, prailletatik irtenda etxera etorri zala. Nik eta nere sendiak, mutill onekin eta berriekin, artu-eman aundia genduan.

Goizean, orrazten ari nintzalarik esan nion nere aizpari:

—Mariatxo, ez dakizu, bart zer ames egin detan. Paula'neko Periko, konbentutik etxera etorri dala.

—Ene! Ondo pozik joan zan ba.

(Nere aizpa oraindik oroitzen da gauza onetzaz.)

Ez ark eta ez nik, ez genion kontu oneri geiago jaramonik egin, eta ni beti bezela, ikastolara joan nintzan.

Eguardian etxeratu nintzanean, an zegoan nere amaren eskutitza, Zumaya'ko berri danakin. Danetan nabarmenena auxe: Paula'neko Periko, konbentutik etxera, gaxorik etorri zala.

Gaitz aregaz ill zan gixaxua, denpora gutxi barru.

1949'g. urtean Burgos'ko erri txiki batera joan bear izan nuan irakasle, Gorriz'ko Sanatorio-ikastola utzita, eta an sei urte ta erdi egin nituan. Ikastola artan jaso nuan esperientzi garrantzitsu bat esan bear det.

Bein baño gelagotan gertatu zitzaidan ume alekin gauza au. Nik ume bati gauza bat galdetzean, erantzuna gogor pentsatzen banuan, alegia, arreta aundiz, eta beste pentsakizunari lekuri eman gabe, umeak, neuk pentsatzen nuan itz beurakin erantzutea. Neskatxoakin ez zitzaidan ifioiz gertatu: Beti mutikoakin.

Eta orain dator arrigarriena. Bai nuan ikastolan mutiko bat oso atzeratua, arpegi, begiratze, ta buruaren forman, urrutira igertzen zitzaion gixaxua zer zan. Pedagogia'n deficiente mental esaten zaioten orrelakoa.

Egun baten etorri zitzaidan lenengo aldiz Inspektora. (Ez zait ondo iruditzen, bere izena emen ipintea). Austerri eguna zan ain zuzen. Ogetabi ume ziran guztiz, eta len esan detan mutiko, buru akatsdun ori, danetan luzeena zan, da, zutik egozalarik, beste

guztiak baño nabarmenago ikusten zan. Au aukeratu zuan bada Inspectora'k lenengo galderak egiteko. Izutu nintzan, bai nekialako gauza onik ezin zeiklela mutiko ark egin.

—Gaur zer egun da? galdetu zion, eta mutikoak beriala:

—Astezkena (miércoles) (Ik jakiteko ez dek gutxi esan nuan nere baitan).

Eta Inspectora'k berriz:

—Bai, astezkena da, baña ori izena da, eta gaurko astezkenak bai du bere apellidua. Nola da gaurko egunaren apellidua?

Mutiko ark galdera ori ezin ulertu zeikela, bai nekian (agian, ez beste askok ere) eta zer astakeri esango ote zuan bildurrez zearo urduritu nintzan. Baña, nere naimena ezertan sartu gabe, makina baten moduan asi nintzan pentsatzen «de ceniza, de ceniza, de ceniza, eta nere ikastolako deficiente mental ark, bigarrenez galdetu zionean,

—Qué apellido tiene el día de hoy?

—«De ceniza», erantzun zuan ben-ben.

—Oso ondo, oso ondo, esan zion Inspectora'k, eta ez zion beste gauzik ezer galdetu.

* * *

1946'g. Bilbao'n bizi nintzan, nere koñata baten etxean. Senarra, Leon'en neukan.

Gau baten ames egin nuan, karrika zabal batean erori egin nintzala, ta, neure burua, parol aundi baten ondoan, beia jota luzeluze ikusi nuan. Euria egin berria ta, kalea dana bustia zegoan. Ni, soñean abrigo berria nuala, altza nintzanean, alde bat dana bustia ta kaleko basagas oso zikindua ikusi nuan. Nere abrigo berriaren paraerua ikusteak esnatu ninduan noski, eta ez nuan poz txikia artu, oean nengoala igertzean, eta nere abrigo berria, armarioan legor eta garbi zegoala noski.

Zer ames txarra izan dan auxel pentsatu nuan, da, beriala loak artu ninduan berriro. Andik bi edo iru egunera, nere koñatakin joan nintzan Deusto'n dagoan Universidad del Trabajo delakoa ikustera. Azkenez eleiza ikusi genduan eta erten.

Amarrenbat eskillara arrizkoak zeuden eleizatik urteeran, da, nik ez dakit nola, ez Jesus eta ez Amen, nere errian san oi dan bezela, bigarren eskillaratik be-beraño erori nintzan eta arpegiar lurra jo. Lurra ez, arri koskorak baizik, eta euria egin berria noski, ta dana basatza bat zalako, arpegia basetan murgildu nuan, eta nere abrigo berria dana ondatu. Amesetan ikusi nuan bezelaxe.

Nere koñatak, lenen aurkitu zuan Sendategi batera eraman ninduan eta, arpegia espadrapoz beteta, kristauen itxura gabe (au ere nere erriko esaera bat da) jo genduan etxera berandu batean.

Arrezkero, beste ames gaizto bat egifa naiz. Trenean ni joan eta eldu giñan geltokira. Ni asi nintzan nere gauzak artuta erteten, eta, danbal kotxiñen eta andenen tartera erori nintzan. Bitarte aundia zegoan, izan ere bien artean. Nik ames aura egin nuan arte, ez nuan ainbeste tarterik ikusi iñungo geltokietan. Gero bai, Plentzia'ko trenean ikusi ditut, eta tren orretan sartu edo erten egin bear dedan bakoitzean, oroitzen det ames gaizto aura, eta bildur ikaragarri bat egiten da, nere izate guztiaren jabe.

* * *

ESKUTITZAK ETA IRITZIAK

Orain esatera nijoana 1907'n, urtean gertatu zitzaidan Bilbao'n. Loraila'ren aurrenengo egunak ziran, Illaren amabostean asi bear zuten Kursoko azterketak. Karreraren azkenengo urtea nuan, eta azterketak bukatutakoan, Reválida esaten yakon azkenengoak.

Nik, karrera elementala, Gipuzkoa'ko Normal Eskolan egin nuan Donostia'n eta karrera superior egitera Bilbao'ra joan nintzan ango Normal Ikastetxera. Donostia'ko Normal'etik amar ikasle joan giñan Bilbao'kora.

Ostatuz, ni eta nere lagun bat (Klarita Arana bere izena, oraindik bizi da, donostiarra, ta Bengoetxea kalean, 3g. zenbakian, 4g. etxe-oiñean bizi da) Heros kalean, moja karmelitak zeuken Kolegioan geunden. Baiña estatuz bakarrik, ikaskizunak ofizialki egiten gebazan-da. Klaritak eta biok, gela batean egiten genduan lo, oe banatan, gabeko maitxo bi eta gelako atea bitarte ziralarik. Klarita'ren oean zegoan, arglaren giltza.

Loraila'ren asierako gau batean (ez dakit zer ordu zan) bildur aundi batekin esnatu nintzan, baiña amesik gabe. Lo gogorrean nengoala, bat-batean esnatu, eta adi-adi jarri nintzan, nere inguruan zerbait jazoko ote zan edo zer-edo-zer gertatuko ote zan bildurrez. Arnasa estutu zitzaidan, eta ill bear ote nuan pentsatu ere bai. Eskapularioari eldu nion, da baita Ama Birjiñari ixill-ixillik laguntza eskatu ere. Ez neukan ordea adorerik ez oetik jaikitzeo, ez lagunari deitzeo, ez eta zirkiñik egiteo ere, izuak menperatuta nengoan da. (Gaur ere ni bildurtia naiz, eta gaztetan txit geiago). Onetan entzun nuan abotz bat, argi ta garbi, erderaz, auxe esan zuana: «No terminaréis la Reválida, no terminaréis la Reválida» bi bider (pluralean).

Abotza gizonezkoana zan, ala emakumeana zan ez nuan igerri.

Ausardi pixka baten jabe egin nintzanean, emeki-emeki, (mojak ez esnatzearren) deitu nion lagunari: Klarita! Klarita argia pixtu ezazu! Baiña Klarita lo seko zegoan, da, ez eustan erantzuten.

Nik berriz ere apur bat errimeago: Klarita! argia pixtu ezazu!

Noiz-edo-noiz nere laguna esnatu zan eta pixtu zuan argia.

—Zer dezu emakumal

Esan nion jazo zitzaidan guztia eta erantzun zidan:

—Amesetan izango zan ori.

—Ez, ez, esna negoan, lentxogotik esnatuta, oraintxe nagon bezin esna.

—Ni logure naiz eta biar goizean esango didazu. Eta argia itzali zidan.

Loak ez ninduan geiago artu. Pentsakizun auetxek uxatzen eustien loa. Zer dala ta ez det nik Revalida amaitu bear? Ikastorako ikaskizun guztietan nota onak izango nituan ziurtasuna neukan. Eta Revalidarik ez detala amaituko? Zein ikaskizunetan suspenditu bear naute ba? Ai, ene bada! Ez ote da izango Prantzes'eko Irakaslearen zerbait? (Emen esango det zergaitik nuan jaun onen bildurra).

Iru illabete lenagotik, Prantzes'eko Irakasleak nai izan zuan, Paris'eko egunkari «La Matin» klasean irakurteko, (ez dakit iru illabeterako edo baterako) ikasleaok arpi-deduntzea. Denok baietz erantzun genion.

Biamamonean «La Gaceta del Norte»n agertu zan Irakaslearen aurka lantxo bat. «Le Matin» frankmassoiena zala, eskandaloko kronikari leku aundia ematen ziola, Erljioaren aurkakoa zala eta abar esanaz.

Egun berean Normal'eko Zuzendari'ak deitu zidan bere despatxora eta galdetu ea zer proposatu zigan Prantzes'eko Irakasleak, eta nik esan nion dana, zana-zan-bezela.

Urrengo egunean txit aserre etorri zitzaigun Irakasle jauna eta, esan zigan bere zergaitiak didaktiko utsak izan zirala, eta, zer naigabe aundia artu zuan bere ikasle batek traizio ori egiteaz. (Nik ez nuan iñoiz uste izan sueto aura ikasleak egiña zanik. Neuk ez nuan beintzat egin).

Klasea bukatu zanean lagun batzuek esan zidaten «traizioa» esan zuanean neri begiratu zidala. Ez nuan siñistu.

Iru illabete bai ziran au pasatu zala, nik ez nion nere aurka ezer igerri Jaun ari, arrezkero iñoiz. Beti bezela tratatu ninduan; lagun batzuek ordea, noizik beinka esaren eusten: «Azpeitia, Prantzes'eko Irakasleak begitan artu au», baiña nik ez nuan siñesten.

Istorio oni milla bira eman nizkion nere buruan gau artan eta, Iritzi auxe atera nuan: «Orra nere galdua! Suspenso emarigo dit eta nik ezin Revalida'rik egin. Baña Klarita ere barruan dago, biontzat izan da ta: No terminaréis, abotzak argi ta garbi esan du. Pluralean». Goizean jaiki giñanean, esan nizkion kontu auek danak Klarita'ri eta, onek azkenez ezan zidan: «Baretu zaitetz, Julene, amesak ames dira, Kalderon'ek esan zuan bezela».

Bukatu genduan Ikastaroa. (Dn. Manuel'ek Sobresaliente eman zidan Frantzes'ean). Ez nuan bada Reválida ez amaitzerik, eta berau ondo preparatzeko, Donostia'ra joan nintzan, Klaritak eta biok alkarrekin ikastearren (liburuak erdi bana erosiak genitun). M. Uranga izena zuan Donostia'ko lagun batek (orain denbora gutxi illa da Donostia'n), esan zigan, berak jakingo zuala ziur Revalida'ko azterketak noiz asiko ziran, da berak esango zigula, ta danok batera joango giñala Bilbao'ra. Baietz ba, ta pozik. Klarita ta biok ari giñan zintzo Revalida antolatzen eta zortzigarren egunean emen datorkigu Uranga, Bilbao'ko Normal Ikastola'ko idazki bat eskuan zekarrela. An esaten zion Idazkari'ak, Donostia'ko Normal'etik Bilbao'kora joan giñan ikasleok (guztitara amar) ezin gindekezala Revalida'ko azterketara aurkeztu, gure espedientean oker bat zegoalako. Oker au zer zan esateak, lan au luzeegi egingo leuke eta, ez lioke bere mamiari ezer geituko.

Orra nundik eta nora egiztu zan nik entzundako abotzak esandakoa egitea eta galñera **pluralidadea**.

Nik ez dakit ziur fenomeno au parapsikologian sartzen dan, baña Xabier Kintana'k jakin **dezake**.

Telepatia'tzaz beste egun batean idatzi nezake. Gaur auxe bakarrik diot: Nik suskeraren alde asko erabiltzen detala.

Julene Azpeitia

Oharra: Ohar hau egiteko aholkatzen digu, alegia, H barik datorrela idazlana ez dabilako ondõ nun jarri behar dan, h horti.